

Một ngày ngắn ngủi ở Sài Gòn, tôi thường đến ăn tối tại một quán ăn gần khách sạn tôi ở, đi bộ chừng năm phút, có tên Nhà Hàng Thanh Niên, nằm phía sau nhà thờ Đức Bà. Một nơi tọa lạc ở yên tĩnh, khu vực này thiên nhiên nhung vui nhung khóm trúc dừa thênh, và nhút là đặc sản nghe lọt nhung bùn nhục tình ca -kết cõi tình lính- của miền Nam thuở trước.

Sài Gòn đã có không kỉp thời vào nhung ngày cuối năm. Ngoài đường phố nắp xe cộ và trên vỉa hè cũng kín cõi nhung. Tất cả đều hồi hộp ngóng chờ xuôi, làm nhút tột cõi không còn đếm thời gian để kỉp “đến giờ”. Tôi thấy mình lõc lõng trong cái không gian ấy. Tất nhút là tìm mặt mũi vui nhung vui nhung mặt mình đeo suy tư và hồi tưởng vui Sài Gòn của một thời xưa cũ, mà bây giờ mặt nhút chõi còn trong cõi tích.

- Chào chú, cháu đánh giày cho chú nhé.

Tôi giật mình khi nghe một giọng rột bốc kẽm, chõa kỉp quay lại thì ba chú bé đã đến trước mặt tôi. Thủng bé nhút và cũng đồng gần tôi nhút nhìn tôi giờ đây chào :

- Sao chú nhung một mình buôn thời? Trông chú hồi lâu. Chõi chú là Việt Kiều mõi vui thăm quê?

Tôi ngạc nhiên, không hiểu tại sao thủng bé biết mình là “Việt kiều”. Bởi tôi ăn mặc rõ ràng giờ. Có thể nói là đến giờ nhút so với nhung thõi khách có mặt ở đây. Và mặc dù không có cái danh xưng “Việt kiều” này, nhung thõi y thủng bé lõi phép dù thủng, tôi giờ tiếc bõi đứa :

- Chú ở ngoài vui chõi không phõi Việt Kiều. Thủng ngoài ấy quê cháu ở đâu.
- Cháu ở tận Nghĩa Lộ - Yên Bái

Tôi ném tay nó :

Thỏng bé đánh giày nghĩa L

Tác Giả: Phm tñ An Ninh
Thứ Năm, 04 Tháng 6 Năm 2009 00:38

- Thỏ hóa ra mìn là đng hñng đy. Chú cung tñng Nghĩa L mót thoi gian lâu lom.

Thỏng bé tròn xoe đôi mót :

- Chú cù đùa. Trong chú chng phoi ngñi quê chäu.

Tôi bèn k mót mch v Nghĩa L cho thỏng bé nghe, t con sông, con đòng cho đn cái dlc Cng Tr i và cái thung lũng Hang D i n m sâu trong vùng núi rong c c b c.

Thỏng bé ngc nhiên thích thú, nhng đôi mót cù nhìn tôi không chp. Tôi b t c i, v vai thỏng bé :

- Xin l i chäu. Chú đùa cho vui. Đúng là chú tñng Nghĩa L g n năm năm. Nhng mà ch b t c i t o ngoài y.

C ba thỏng bé cùng nhau lên :

- À, đúng ri, con đòng ô tô dlc Cng Tr i v huy n, bây gi ngñi ta v n g i là Đòng Tù C i T o. Vì nghe m y ông bà c b o do các ch trong nam ra c i t o đp con đòng ô tô y.

Ba thỏng ba n i khác nhau ngoài Yên Bái. C ba làng đang đói, nên r nhau b quê vào mi n nam ki m s ng. Kh i nghi p là đi xin, sau đó cũng ch y theo n n kinh t th tr ng theo đnh hñng xã h i ch nghĩa, ba thỏng chung v n làm ăn, ki u công ty h p doanh. Mót thỏng bán vé s , mót thỏng bán báo, còn thỏng bé nh t đánh giày. V y mà cũng s ng tho i mái (dù ch trên vĩa hè) l i còn dành d m ti n g i v c u tr gia đình. Thỏng bé nh t đang nói chuy n v i tôi qu i Thôn Th ng S n, thu c huy n Nghĩa L. Mót cái huy n mi n núi nghèo x xác, có th là mót trong nhng n i nghèo nh t n i c, n m c c b c t nh Hoàng Liên S n ngày tr c, cách

th^ứ xã Yên Bái kho^{ng} m^{ột} ngày đ^{ến} ng^{ày}. V^a c^{ũng} là n^ói đ^a t^hng nh^ét nhi^u t^u c^ó i t^ho t^u mi^{nh} nam chuyⁿ ra, t^u anh binh nh^ét TQLC b^é b^ét tr^{ên} H^à Lào, cho đ^{ến} h^{àn} ba m^{ột}i t^hng l^ãn, m^à đ^a s^ẽ đ^a kh^{ông} b^é r^{ồi} đ^{ến} đ^{ến} c^ó a m^{ìn}h vào gi^y th^ứ hai m^{ột}i l^ãm.

Đã h^{àn} ba m^{ột}i n^{ăm}, v^a b^{ây} gi^y đ^ang ng^ói gi^y a th^ứ đ^ô S^{ài} g^{òn} x^éa, t^{ôi} c^ó t^hng l^ãa m^{ìn}h d^a qu^ên r^{ồi} c^{ái} t^ên Nghĩa L^ị. V^ì y m^à h^{ôm} nay t^{ôi} có c^ó m^{ìn}h gi^các nh^ét đ^ang đ^{ến} gi^y a n^úi r^õng Hoàng Li^ên, nh^én nh^ét th^ứng b^én t^u - v^a th^ứ y c^ó ch^{ính} m^{ìn}h n^óa - đ^ang b^é h^{ành} h^à, đ^{ói} kh^ón c^{ùng}.

- Cháu đ^anh gi^y cho ch^ú nh^é. Cháu đ^anh đ^ể k^é n^ím, đ^ể đ^{ến} l^àn ch^ú đ^ang đ^ểp con đ^{ến} ô t^ô cho qu^ê ch^{áu}, ch^ó kh^{ông} ph^ói xin ti^ến xin b^éc g^ì ch^ú d^âu nh^á.

Câu nói h^ài dài c^ó a th^ứng b^e làm t^{ôi} b^ét c^ó i, tr^{ên} v^é th^ức t^ui. T^{ôi} c^ó i b^éi nghe th^ứng b^e r^õt nh^à qu^ê n^{ày} x^ái hai ti^ến k^é n^ím, v^a nói n^ăng ra đ^{ín}u ngh^ĩa hi^پ.

M^à có th^ứ là n^ó ngh^ĩa hi^پ thi^{ết}. Ngày x^éa khi c^{òn} trong lính, sau m^{ột}i l^àn h^{ành} qu^{ân} v^ề ph^ó, t^{ôi} c^{ũng} t^hng quen, v^a đ^ể đ^{ến} u cho nh^ét ng^{ày} em b^e đ^anh gi^y. T^{ại} n^ó nghè^o, ít h^àc, nh^ét bi^{ết} y^{êu} th^ứng đ^ùm b^éc l^àn nhau, v^a chí ngh^ĩa chí t^{ìn}h. Sau ng^{ày} l^à t^ù v^ề, trong l^{úc} l^àm l^ò xe, b^ét ng^ót t^{ôi} g^óp l^òi hai đ^ểa đ^ang l^àm b^éc v^ác l^à b^én xe Tuy H^ào. B^{ây} gi^y l^à hai c^óu thanh ni^ên kh^óe m^{ón}h. Có đ^{ín}u s^{óng} d^ùi ch^{ính} quy^{én} m^{ón}i, "nh^{ân} d^{ân} l^àm ch^ó t^èp th^ứ" nh^ét ng^{ày} kh^{ông} có m^{ột} m^{ón}h d^ùt c^óm dùi, ng^{ày} l^àm l^à b^én xe, t^ui ng^ó l^à ch^ó. Ngh^ĩa đ^anh gi^y c^{ũng} kh^{ông} c^{òn}. Kh^{ông} ph^ói vⁱ nh^ét ng^{ày} b^e đ^anh gi^y gi^àu l^{ên} sau cu^{ối} đ^ểi đ^ểi, m^à vⁱ ch^óng c^{òn} ai mang gi^y n^óa đ^ể mà đ^anh. V^ì y m^à g^óp l^òi t^{ôi}, hai đ^ểa nh^én ra, m^{óng} r^õ nh^é g^óp l^òi ng^óng i t^hân, v^ền m^{ột}i ti^ến "anh Ba", hai ti^ến "anh Ba" nh^é h^àn m^{ón}i n^{ăm} tr^{ên}c. T^{ôi} t^{ìm} m^{ón}i cách t^u ch^ói, nh^ét hai đ^ểa b^éo t^{ôi} nh^ét đ^ùnh ph^ói nh^éu v^ềi t^ui n^ó m^{ột} ch^óu, m^{óng} cho cu^{ối} c^ùng p^hùng n^{ày} m^{ón}i tr^{ên} ngh^ĩa anh em. Khi chia tay, c^{òn} nh^ét v^ao t^{úi} t^{ôi} m^{ột} m^{ón}i ti^ến nh^én heo, b^éo l^à g^ói qu^â cho các ch^{áu}. T^{ôi} th^úc s^{óng} c^óm đ^ùng tr^{ên}c l^{òng} th^ứy chung c^ùa t^ui n^ó, trong l^{úc} c^{òn} bao n^{hi}eu th^ứng v^ền h^àc th^ức đ^ùy m^{ìn}h, nh^ét m^{ón}i m^{ón}t s^{óng} m^{ón}t chi^{ếu} u d^a tr^{ên} m^{ón}t ph^ón th^ứy ph^ón b^én ch^óy theo n^ónh b^é nh^ét ng^{ày} "cách m^{òn}g 30", m^à m^{ón}i h^{ôm} qua h^{ôm} kia c^{òn} kh^ính r^õ l^à đ^{ám} l^àu manh, x^ích l^ò xe k^{éo}!

Anh ti^ếp th^ứ c^ó a nh^à hàng mang th^ức ăn đ^{ến} và đ^{ến} i ba th^ứng b^e ra kh^ói qu^{án}. T^{ôi} vui v^ề n^{ói} v^ềi anh l^à t^{ôi} m^{ón}i ba c^óu bé, r^{ồi} quay sang b^éo ba đ^ểa k^{éo} gh^é ra ng^ói v^a g^ói b^ét c^ó th^ức ăn nào c^{òn} các ch^{áu} th^{íc}h. T^{ại} t^u tr^{òn} m^{ón}t ng^óc n^hien r^{ón} r^{én} k^{éo} gh^é ng^ói v^a m^{ón}i đ^{ển} a ch^ó k^{êu} m^{ón}t đ^{ển} a c^óm chi^{ếu} d^ùng ch^{áu}.

Điều đặc biệt làm tôi lưu tâm tới thịng bé nh>t b>n này, bởi quê nó là thôn Thịng Sơn. Một làng quê xa nh>t c>a cái huy>n Nghĩa Lộ đèo heo hút gió. Vì mà có l>n tôi đã đ>n đó và là điều g>n c> m>t tu>n. Một tu>n duy nh>t đ>lc no, đ>lc vui và h>n phúc trong tám năm tù t>i.

Khi mới ra b>c, tôi đ>lc “biên ch>” v>i tr>i 3 Hang D>i. Sau ba năm đ>lc chuy>n v>i tr>i 6 Nghĩa Lộ, n>m cách tr>i 5 c>a m>y ông t>ng m>y cái ao nuôi cá trám c>.

Sau một tr>n kinh l>, tôi chỉ còn da b>c l>y x>ng, đ>ng không v>ng thì còn s>c l> đâu đ> mà biến “s>i đá thành c>m”, nên đ>lc điều t>i đ> i tr>ng trà sang đ> i “tăng gia”, tức là tr>ng rau, mà nh>t là rau mu>ng. Vào mùa đông, vùng Hoàng Liên Sơn khá lạnh, nên các l>ai rau không m>c ra đ>lc, đám chúng tôi ph>n đông chuy>n qua tr>ng s>n, phát r>ng, còn l>i luân phiên nhau m>y toán, vào vùng núi mua th>c ph>m, chỉ y>u là cho “cán b> tr>i”, chỉ còn đám tù b>n tôi thì đã có “s>n” (khoai mì) đ> “kh>c ph>c”.

Toàn bộ thịng chúng tôi, do một chàng v> binh d>n đi, kéo theo hai cái xe c>i ti>n (l>ai xe đóng b>ng g>i ng>nh> chi>c xe bò nh>) vào Thịng Sơn, n>m cách tr>i kho>ng 60 cây s>. Trong thời gian tù t>i, nh>ng ngày đ>lc đi xa nh> th> này th>t là hi>m hoi, h>n phúc gh>em l>m. Ch>ng khác gì ng>oi trong n>oc bây giờ đ>lc xu>t ngo>i. Ít nh>t cũng đ>lc t> do h>n, ăn uống khá h>n, và nh>t là đ>lc s>ng v>i dân đ> nghe h> nói nh>ng điều chân th>t. Có một trùng h>p lý thú là trong b>n thịng tù b>n tôi đ>u có đ> b>c, trung, nam. Một thịng chính gốc Hà Nội 54, một thịng x> Hu>, một thịng Nha trang là tôi và một thịng n>a là dân C>n Th>, nam b>.

Kh>i hành t> sáng s>m, chỉ u chúng tôi đ>n làng. N>u không đ>n đây có l> ch>ng ai ng> là g>a núi r>ng xa xôi h>o lánh này l>i có một cái làng v>i kh>ng m>t trăm nóc nhà n>m d>c bên b> con su>i l>n d> i nh>ng tàng cây che kín m>t tr>i. Vì mà trông rõ s>ch s> và th> m>ng. Tôi c>ng làng, b>n tôi đã nghe tiếng chim hót líu lo hòa trong tiếng su>i ch>y róc rách g>a một vùng núi r>ng tĩnh m>ch.

B>n tôi đ>lc s>p x>p l> trong một căn nhà mái lá c>, có vách b>ng n>a, n>m d> i m>t tảng cây cao, sát bên b> su>i. Chỉ nhà là một bà già tr>ng tu>n. Điều làm chúng tôi ngạc nhiên là trong bà không gi>ng nh>ng ng>oi dân mà chúng tôi thường gặp l> vùng này, t> cách ăn m>c t>i c> chỉ nói n>ng. Lúc nào bà cũng vui v> ni>m n> v>i chúng tôi, trên môi lúc nào cũng có s>n n>c>i.

Thịng bãn tù gãc Hà Nói cóa bãn tôi quãt là bà nói đúng giãng Hà Nói, cái thãi cón mãt Hà Nói thanh lóch. Trên vách, treo mãt tóm giãy khen vãi mãt cái tên cóng rót Hà Nói, khóng hóp vãi khung cónh nóu róng nóy : “Bà Vóng Chu Khanh Hà”. Cái tên trùng tên mãt có ca sói miãn nam, làm chúng tôi dó nhó.

Bà ã vãi ngói con trai, vãa làm y tá cho thôn, vãa làm róy, tróng thóm (dóa), tróng nhón. Mãt phỳm đót anh dónh ra tróng rau và nóp nóng. Anh nói nóng hiãn lành dó mãn. Đóc biãt rót thóng và chíã u mãn.

Ngày đóu tiên, bà chó cói chào bãn tôi, khóng dóm đón gãn “quan hó”. Nhóng hôm sau, bà mua chuãc anh vã binh và giãi thiãu có thã may ãnhà kó bên cho anh ta, nón anh ta đóng đó luón bãn óy. Bà cho chúng tôi ăn xói, ăn thót róng, cón thóm đó lóai trái cây bà mua đóc trong lóng. ã đây, ăn uãng nhó thã là thuãc hàng “tó bãn”. Ban ngày chúng tôi đi khóp nói mua thóc phỳm các lóai, chíã u vã lói nhó, kéo nhau xuãng suãi tóm, rói đuãc ăn mãt bãa cóm “thón sóan”, bãn tôi có có cóm giãc nhó đang ã đóu đó trên thiãn đóng.

Đêm nóo bà cóng mang đón mãt lóm trà tói, ngãi tâm sã vãi bãn tôi tói khuya. Đúng nhó thóng bãn tù gãc Hà Nói nhón xót, bà dón Hà Nói chính tóng. Ngày xóa gia đónh bà giàu có. Vã chóng lóam chó mãt hóng dót lón nhót nhói Hà Nói. Sau hiãp đón Genéve, chia đói dót nóng, chón chót tiãc cóa, chóa kóp xuãng tàu hóa mãm chóy vào nam thì bã đónh tó sãn. Chóng bà chót trong tù, nhóa cóa bãa tóch thu, bà bãa bãt buãc phỳi dót theo hai đóa con, mãt trai mãt gái, đóa nhó nhót chó mãi sáu tuói, cóng mãt sã “đói tóng” khóc lón vùng nóu non nóy, lóc óy gãi là Khu Kinh Tó Mãi Thóng Sãn.

- Ngày óy, có khu nóy chó là róng thiãng nóc đóc. Chó ba thóng sau là con bãé gói chót vãi sã vàng da, mà khóng tìm dóu ra mãt viãn thuãc.

Bà nhón lón trói mã mãng, kó lói cho bãn tôi nhóng ngày đóu mãi đón, nóc mãt chóy dài trón má

Sau đó, vì bãn nóng tó tón, nhóng ngói “Hà Nói lóu đóy” (chó cóa bà), ngãi lói, cóng bãn bãc nóm tay vãyt lón sã phỳn. Trong sã nhóng ngói lón đóy, có nhiãu thành phỳn, đa sã là tó sãn

và trí thác. Vúi bú óc và vúi kinh nghiím trên thát ng tráng, vúy mà hú đã tún dúng đúc đúc cùng nhau vún lún trong chún thúm sún cung cúc núy. Dù nghèo khú, ho vún giú đúc cái tình, cái thanh lúch cúa ngúi Húa Núi. Điều mà chính quyún cún hú phúi gút rúa.

Ngày ti&nh chúng tôi đi, bà nún núi và đút lút anh vú binh cho chúng tôi đúc nhún mút kí núp, mút ít thút rúng muúi mún, nhúng bú chúi tú, múc dù anh ta cũng rút quúi bà. Cuúi cùng đú cho bà vui, anh vú binh cho chúng tôi đúc ăn túi chú mút búa no nú, lún núy còn có cú rúu núp, do chính tay bà cút.

Mút thát ngúy rúi Nghĩa Lú, bún chúng tôi ngúy đúm phúi đúp cho xong mút con đúng ô tô kéo dài tú Nghĩa Lú lún tún dúc Cúng Trúi. Chúng tôi thúc múc khúng biút đú làm giú, vì gún năm núm ú đây, thúnh thoúng chú thúy vài ngúi đúp xe đúp hoúc thú ngúa trên con đúng ngoún ngoúo heo hút núy. Đún ngúy chuyún trúi vào Nghúi Tĩnh, chúng tôi múi biút con đúng núy dúng đú chuyún quún lún Lúng Sún ngún chún bún búa quyún Trung Quúc vúa xua quún trún qua biên giúi đúi “đúy cho ngúi anh em mút bài húc”.

Hún ba múi núm, con đúng “lúi cuúc đúi” cúa riêng tôi cũng thúng trúm, quanh co khúng kém, đã lúm tôi túm quên mút quú khú buún thúm, dù tút cú vún cún núm sâu chún chút tún đúy lúng. Bút ngú hôm nay, thiếng bé đánh giày gúi tôi nh&250; lúi. Có đúi u trong bao nhiêu đau đún chút chúng cũng có đôi đúi u vô cùng đúp đú, chúng khác gúi mút đúoa hoa nú trên súi đá, mút cành lan múc giúa rúng già, trên mút thân cây héo khú cún cúi.

- Thiếng cháu ú Thiếng Sún có biút bà Vúng Chu Khanh Hà. Böyle giú chúc cũng đã hún tám múi ?

Tú dúng tôi buúc miúng húi thiếng bé, đú rúi ngún ngúi ra khi nghe nó trú lúi :

- ú, đó là bà núi cháu. Bà mút hún núm núm rúi!

Lòng tôi chún xuúng

Thịng bé kĒi nhāng ngày cuúi cùng cóa bà núi, lúc ̂y nó múi tóm tuúi. Khi mà ̂ Hà Núi đúy dúy quún bar và nhúa hàng sang trúng, dành cho khách núc ngoài và nhāng ông quan lún, thì cái thôn Thịng Sún này vún có nghèo xúc xác. Mút sú đã phúi búlàng tìm vú thành phúc cũ, súng trúc mái hiún nhúa cóa chính mình ngày trúc. Bà núi nó chú vú đúu c mút lún, đúng nhān ngôi nhúa cóa mình búy giú đang lúng là mút khúch sún múy túng, mà chú nhún là mút ông ngúi trong ̂ Ban Cúi Túo Tú Sún ngày xúa, búy giú đã lúng lún, chúc hóm có búlàng. Tài sún duy nhút cún lúi cóa gia đúnh bà lúng mú hoang cóa ông chúng, ngày xúa núm trong mút nghĩa trang ̂ ngúi ô thành phú, nhāng búy giú nhúa cóa múc kín chung quanh. Cây cúi và cúrác nhú muún phú lúp mú phún. Bà phúi ̂i đó múy ngày múi dún dúp xong. Sau lún ̂y, bà vú nhúa rúi ngúbúnh. Vú chúng cúu con trai bán đú thú trong nhúa, cúng vúi hóo túm cóa múy ngúi hàng xóm, nhāng cúng khúng đúi tiún đúa bà đúi búnh viún. Trúc khi chút bà chú lúc ao duy nhút mút đúi u lúng lúng cút bún cún mú chúng dúi i thú đú Hà Núi, cúng lúng đút cóa dúng hó. qua bao nhiêu đúi. Vúy mà cái đúi u lúc ao trúi trún duy nhút đúo cóa bà, cúng khúng ai thúc hiún đúi c, búi cái nghĩa trang đó búy giú núm trong qui hóach thành phú, túc đút túc vàng, khúng dúg mua đúi c.

Nghe thịng bé kĒi, nhān nhúa thú Đúc Bà trúc mút và nhú túi bà, tôi lúi thúm nghĩ lúà Thịng Đú đã khúng có mút trên đút núc tôi. Thúc ra đúi u núy tôi cúng đã túng nói vúi múy thúng bún tù, sau tháng 4/75. Búi núu có Thịng Đú, sao ngúi lúi bút dân chúng miún Nam, nhāng ngúi hóu thún, đúbao nhiêu đúi hóng tin và thú phúng ngúi, lúi phúi vúc cây thánh giá núng nú, đú tan túc điúu linh nhú thú. Lúng tôi thúy xún xang và tôi nghiúp cho bà. Tôi thúm trúch mút cúng chú là kĒi vong lún, đú quên mút lúng tút cóa bà trong nhāng ngày mút mút khún khú. Múa lúdúi là thú. Khi đúa sang súng cún cún múy ai nghĩ túi con đú.

Thịng bé lúi nhúc túi vú chuyún đánh giày, đún lún đúp nghĩa. Tôi đúa chún ra, cú đúam cúi lú, tôi đúng mang dép. Thịng bé lúy mút túp búo đú lúai trên tay thúng bún, đú trúc mút túi :

- Vúy thú chung chúu biúu chúu múy túbúo, vú khúch sún chúu đúc cho vui. Toún chuyún múy ông lún tham nhāng ăn chúi tiún tú đúy!

Túi cúm lún vú hói mua mút xúp vú sú. Trú tiún xong tôi chia đúu cho ba đúa, coi nhú mún quúa may mún, rúi hón ngày mai đún gúp túi lú khúch sún, tôi sú dún đúi chúi bút cú núi núo cúng chú thúch. Khi chia tay tôi ôm vai thúng bé đánh giày :

- Ngày mai chúu nhú đún nhúa. Chú rút cún gúp chúu.

Su>t ngày hôm sau, sau khi d>t ba thịng bé vào ch> B>n Thành mua s>m m>t s> áo qu>n, cho các cháu m>t ít ti>n, tôi thuê xe ch> c> đ>m đi Vũng Tàu. C> ba đ>a đ>u mong >c đ>u c đ>n đây m>t l>n cho bi>t thành ph> bi>n n>i ti>n này, và cũng mu>n xem “tình hình” đ> chuy>n xu>ng đây ki>m s>ng, b>i nghe nói > đây có nhi>u khách ng>i ai qu>c đ>n du l>ch, h>n n>a > Sài gòn càng lúc càng khó khăn, vì s> tr> em (và c> ngu>i l>n) t> ngoài b>c vào ki>m ăn ngày càng đông. Trong lúc ng>i trên b>i sau, tôi tâm tình th>t nh>i u v>i thi>ng bé đánh giày, k> cho nó nghe chuy>n ngày x>a b>n tôi có l>n đ>n > nhà bà n>i nó m>t tu>n và đ>u c bà th>ng yêu gi>. Nó ng>i bên tôi nghe r>m r>m n>u c m>t, r>i dùng ngón tay vi>t tên c>a bà n>i trên cát.

Trên đ>ng v>i l>i Sài gòn, tôi ghé l>i Nghĩa Trang Quân Đ>i cũ, n>m bên xa l>i Biên Hòa. Khó khăn l>m, ph>i h>i thăm nh>i u ng>i, anh tài x>a taxi m>i tìm đ>u c l>i vào.

B>c t>ng Ti>c Thịng đã t>o huy>n th>ai m>t th>i, không còn n>a, nh>ng Nghĩa Dũng Đài còn đ>ng s>ng s>ng gi>a nh>ng ngôi m> hoang ph>, im lìm. Tôi nghe trong gió nh> có tiếng oan h>n t>s. Tìm đ>n ba ngôi m> c>a ba th>ng b>n lính cùng đ>n v>i cũ, mà chính tôi là ng>i thân quen duy nh>t chào ti>n bi>t tai đây vào nh>ng gi> phút th> hai m>u i l>m c>a cu>c chí>n, cùng v>i nh>ng ng>i lính chung s> v>n âm th>m t>n t>y nh> t>ng bao nhiêu năm mai táng nh>ng đ>ng đ>i ch>a bao gi> g>p m>t. Ba thịng bé ph> tôi h>i h>c đ>ng l>i m>y t>m bia g>y đ>. Tôi ng>i tr>u c nh>ng n>m m> s>t sùi. Ba thịng bé ch>a t>ng bi>t nh>ng gì đ>n đau và b>t công c>a cu>c chí>n b>c-nam, cũng ng>m ngùi c>m đ>ng, tr>nh tr>ng h>a v>i tôi s> thi>ng xuyên r>nhau đ>n đây đ> h>ng khói và chăm sóc các m> ph>n.

- B>n đ>ng đ>i c>a chú ch>c ch>n là nh>ng ng>i t>t.

Ba đ>a bé nói v>i tôi trên đ>ng ra xe v>i l>i Sài gòn, trong lúc tôi còn đang miên man v>i cách hành x>a tàn t> nh>ng con ng>i không có trái tim, không còn bi>t th> nào là “nghĩa t> nghĩa t>n”

V> khách s>n, ba cháu xin đ>u c >l>i v>i tôi đêm nay, đ>a khuya đ>a tôi ra phi tr>ng. Không ng> nh>ng đ>a bé t> m>t vùng núi non Vi>t b>c xa xôi l>i chí tình v>i m>t ng>i mi>n nam, và bây gi> ch> còn là.. “khúc ru>t ngàn d>m”, nh> tôi

Tôi líy thêm mât phòng, cho hai đía kia, còn thiếng bé đánh giày nhí nhít, & cùng phòng víi tí. Tríc khi dí ngí, tôi cho thiếng bé mât ngàn đí la, bío nô ngày mai mua vé xe lía ví líi Nghĩa Lí, đía cho ba má nô. Tôi viðt mât mân giðy kêm theo, bío víi ba nô tíi lâ mât trong bín ngí i tí cíi tío líc xía, và dùng sí tiðn này tím míi câch đía bà cí ví Hà Níi ním bèn &ong cí nhí líi bà tr´n tr´i líc lâm chung. Tôi cò cho đía chí đí anh ta liðn líc. Tôi còn c´n dùn thiếng bé phòi hít síc cín thín, vì c´c chuyðn xe Thiếng Nhít bâc-nam sí rùt dòng ngí i vào nhíng ngày giáp tít. Nô trön mât nhín tíi ngíc nínhín, ríi ním chít bàn tay tíi, níi ngày mai, sí may thèm mât c´i tüi bèn trong chiðc áo đí khàu tiðn vào trong đí.

“ Kính thiða Anh,

Ví chíng em và chíc chín là vong linh cía mí em nía, xin muôn vàn cím tí cùn Anh.

Không ngí chí cô mây ngày ngín ngíi rùt xa xía, mà mâi đín nay Anh vín còn nhí dín mí con em. Riðng em thí gùn nhí dà quên chuyðn &y níu khòng cò anh nhíc líi hòm nay.

Gið em míi nhí líi, sau kí c´c Anh ríi khíi nhà em, mí em khôc mât mây hòm. Bà bío phòn thí tíi nghiðp c´c anh, phòn thí nghíi tíi sí phòn oan khiðn cía gia đính em vào nhíng ngày đíng vía lèn ním chánh quyðn. Bà bío c´c anh và gia đính chúng em cùng gánh chung sí phòn.

Chúng em cùng xin báo tin đí anh míng, l´ víi sí tiðn anh cho, chúng em dà đía dí câm phòn cía bí em ra mât nghĩa đía kh´c, tríc kính khi chính quyðn cho san bùng khu nghĩa đía cù đí xý đí thí. Khu nghĩa đía míi dù ním khà xa th´anh phò nhíng sùch sù và yèn tĩnh. Ví chíng em cùng c´i tùng phòn mí cía mí em và đía em gái & Nghĩa Lí, đía ví chín bèn cùn bí em. Gùi l´ nghĩa đía, nhíng phòi mua víi giá rùt cao. Nùu khòng cò tiðn cía Anh cho, biðt đíng líc nào chúng em míi thíc hiðn đíng líi đíng ao tr´n tr´i cía mí em.

Nghe đít níc dà đíi míi tí lâu, nhíng cò lí chí đíi míi & dính nhíng th´anh phò lín, chí c´i làng Thiðng Sùn cía chúng em thí ngày thèm khùn khò. Ríi nay mai ví chíng em cùng phòi bí Thiðng Sùn mà ví Hà Níi, hoðc chíy thíng vào Sài gòn. Cò làm ô xin hay phòi sùng ngoâu đíng chíc cùng còn khà hùn.

Phân vân māi, cu^ui cÙng chÙng em cÙng ph^oi b^{ao} d^on anh m^ut tin bu^un. Thi^{nh} bé Khiêm con em cÙng khÙng cÙn. TrÙn chuy^un tÙu thi^{nh} nh^ut ngÙy ba m^ui t^ut hÙm l^y, nÙ b^uc^up. KhÙng hi^u u cÙ ph^oi b^un c^up bi^ut đ^uc chÙu gi^u s^u ti^un l^yn c^ua anh cho, nÙn đ^unh đ^uc c^up. Nh^ung dù b^umáu me th^ung tÙch đ^uy ng^o i chÙu v^un hai tay ôm chÙt l^y túi ti^un khÙu k^u trong m^uy l^yp áo trÙc ng^oc. B^un c^up tháo chÙy trÙc khi có công an đ^ung s^ut t^ui.

V^unhà chÙu tÙnh tÙo đ^uc m^ut vÙi hÙm, ăn t^ut v^ui chÙng em, k^u l^yi chuy^un b^ut ng^o g^op Anh, đ^uc Anh yÙu thi^{nh}ng và g^oi cho chÙng em m^ut s^u ti^un qu^u l^yn,. ChÙng em c^u tÙng mÙnh n^um m^u. Nh^ung chÙ m^ut tu^un sau chÙu b^us^ut n^ung r^ui hÙn mÙ. Đem vào b^unh vi^un huy^un, bÙc sÙ b^uo chÙu b^u chÙn thi^{nh}ng s^u nÙo. ChÙu qua đ^ui vÙi ngÙy sau đÙ.

BÙy gi^u chÙu cÙng đ^ung n^um bÙn c^unh ông bà n^ui, và cÙ út c^ua nÙ, chÙc chÙu nÙ cÙng đ^uc lÙm lÙng n^ui chÙn su^ui. ChÙng em tin là chÙu s^u m^ui m^ui theo phÙ hÙ cho Anh trong nh^ung ngÙy Anh xa quê l^yu l^yc xÙ ng^oi.

ChÙng em xin g^oi đ^un Anh trÙn lÙng kÙnh m^un và lÙc nÙo cÙng c^uu nguy^un m^ui đ^uu t^ut đ^up cho Anh cÙng gia ðÙnh.

Kính thÙ

B^um^u chÙu Khiêm
TrÙn TrÙng An

BÙc thÙ tôi nh^un đ^uc đÙng m^ut thÙng sau ngÙy t^ut nguyÙn đÙn. Su^ut c^u đÙm trÙn trÙc, tôi khÙng bi^ut có đÙng là mÙnh đÙa trÙn Bà, hay là l^yi mang thÙm tai hÙa đ^un cho gia ðÙnh Bà. ThÙ ra trong cái xã hÙi đÙng có nhi^u ông l^yn và đ^ui gia giÙu cÙ, thÙ cái sinh m^ung c^ua nh^ung ng^o i nghèo khÙ khÙn cÙng cÙng v^un chÙ là c^urác. DÙng nhÙ tôi có nghe ai đó nói “cu^ui ni^um vÙi nÙo cÙng có xót xa, sau cu^uc trÙng phÙng nÙo cÙng có m^um m^ung c^ua ly tan”.

ph^om tÙnanninh

Th^ứng b^e đ^anh gi^y ng^o i Nghĩa L^ị

Tác Giả: Ph^óm tⁱn An Ninh
Thứ Năm, 04 Tháng 6 Năm 2009 00:38

(v^ong qu^cc Nauy)